

Slike pejzaža - distorzija tektonike

Berislav Valušek

Sintagma **apstraktni pejzaž**, koju već desetljećima upotrebljavamo, u svojoj je osnovi i biti protuslovna. Pejzaž, naime, spada u slikarske motive, a motivi postoje jedino u figurativnom slikarstvu, te je time apstraktni pejzaž *contradictio in adjecto* – unutrašnji nesklad u samom pojmu.

Inspirativni impuls labinskog slikara **Vinka Šaina** već je dulje vrijeme krajobraz uzmorske Istre, slično kao i velikom broju istarskih slikara od kojih možemo spomenuti E. Kokota, Q. Bassanija, Đ. Božića ili H. Ivančića. No Šainini krajolici nisu do kraja izgubili svoju prepoznatljivost, svoj *mimesis*, iako ih možemo doživjeti i kao kozmičke, a ne samo zemaljske.

Posebnost ovih pejzaža unutar istarskog, ali i širega hrvatskog umjetničkog okruženja sličnih kreativnih ishodišta (Gliha, Šimunović, Parać, Dogan, Murtić...), nalazi se u njihovoj strukturaciji. Šaina, naime, ne koristi tzv. ptičju perspektivu, pogled odozgo – kao što to čini većina autora koji se utječu istoj motivici, te time u startu za predložak ima manje ili više sličnu apstrahiranu matricu – već se služi podignutim očistom i okomitim nizanjem elemenata, još uvijek prepoznatljivim kao nebo, zemlja i more. Te članke strukturira metodom romaničke vertikalne perspektive. Drugim riječima, ono što je iza, pa je našem uobičajenom pogledu skriveno, postavlja se iznad, te time postaje vizualno dostupno, slično kao na bizantskim mozaicima. Uz vertikalnu, koristi i kolorističku perspektivu čija prostorna dinamika (tople boje koje se prividno približavaju i hladne koje se udaljavaju), kao i ljubičasti i plavičasti tonovi pozadina atmosferske perspektive, obogaćuju prizore velikim brojem planova neslućene plastičnosti i unutrašnje prostornosti.

Iako je uvijek riječ o vodoravnim kompozicijama koje su po definiciji statične, mala ukošenja središta slika (zemlja) dinamiziraju površine i daju im dodatno ubrzanje. Također, središnji dijelovi kadrova gotovo uvijek su lagano tordirani i najbogatiji u fakturi, označavajući gusto ritmizirane prijelaze između praznih i površina prekrivenih bitumenom.

Svime nabrojenim Šaina je ostvario jednu potpuno novu pokretljivost pejzaža; razlažući njegovu naravnu tektoniku na sastavne dijelove, kreirao je novu, drukčiju i začudnu, koja se otima klasičnim određenjima nasuprotnih kategorija figurativno – apstraktno. Poput zvuka koji možemo modelirati i modulari, tako je i slikarov krajobraz postao distorzičan, izobličen, e da bi bio ponovo uobličen u izvanredne dinamičke strukture koje ne otkrivaju samo vanjski izvor poticaja, već dijagnostificiraju i unutrašnja duhovna stanja.

Poetika je to beskonačnog u konačnom, neizvjesnog u izvjesnom i nevidljivog u vidljivom.

Poetika neba i zemlje, božanskog i ljudskog u svima nama.

Rijeka, rujan 2012.